

Fekvés

Odisz, egy görög származású férfi, humoros hangulatban készült a műtetre. Jó kedvvel, bőséggel, gondolta. Remélhetőleg így fog pisilni a jövőben, és persze sokkal ritkábban. Rendellenessége végleges megoldását ígerte neki Menderesz professzor, a sebész, akinek a neve úgy járt szájról szájra a városban a segítségre szoruló férfiak közt, mint a népdalok. Menderesz is görög származék volt. Az óhaza nyelvét egyikük sem beszélte, amin az előzetes vizsgálatkor kisajnálkozták magukat.

Odisz egy csúnya napon bevonult a külvárosi kórházba, nemzeti alapon protekciós lévén, csak délután. Reggel öt műtötték először. Vadakat álmodott a negyvennyolc perc alatt, míg a testébe juttatott szerek kikapcsolták a tudatát. Menderesz később azt mondta, csak az ébredés fázisában álmodhatott, a mélyaltatásban aligha. Az utolsó földéztetetlenben női kezek takarták be egy csiklandósan szőrös, vajszerű lepellel, mely összeomlott sátorként viselkedett. Ő mindenestre szolgálatkészen fölvette az embriópózt, amelybe alváshoz szokott összekuporodni.

A „fekvőbeteg” szó idáig Odisz számára olyan szakkifejezésnek hangzott, mint a mérlegkönnyvi főösszeg, amelyhez nincs semmi köze. De most itt hevert, karjába műanyag cső vitte az áttetsző folyadékot, alul hasonló csőbe, s abból egy négyzet alakú zacskóba folyik valami, amit a vizeletének hinne, ha nem volna májszínű. Remélte, hogy nem a mája olvadt föl s ömlött valahogyan a húgyhólyagjába. Majd Menderesztől érdeklődik.

Az ötszemélyes kórteremben hozzá hasonló embertárgyak feküdtek az aránylag korszerű ágyakon, melyeknek fej- és lábrésze gombnyomásra emelkedik vagy süllyed. Ezt leszámítva a szoba és az egész kórház őrizte elhanyagolt horthysta lakatánya jellegét. A plafonról éles háromszögekbe meredezett a pattogzó festék, vélhetőleg a betegek szájába hullhat, ha pechük van. Azt, hogy pechesek vagy mázlisták, Odisz nem tudta megítélni, mindenesetre valamennyiüket hozzá hasonlóan becsövezték, némelyiket még alaposabban. Az ápolónő sorozatban cserélte a folyadéktartalmukat vesztett fönti nejlonzacskókat, s ürítette a szinte robbanásig puffadó alsókat. Perpetum mobile.

Volt, aki már a műtét délutánján kiülhetett az ágya szélére, Odisz csak másnap. Különös jelentőséget tulajdonított annak, hogy a meghatározhatatlan színű (piszkosfehértől krokodilzöldig), lenge kórházi hálóinget végre levehesse, úgy képzelte, addig fekvőbeteg, amíg ebben van. Magára ügyeskedte a saját királykék pizsamáját, nehezen birkózott meg a csövek okozta gabalyodással. A figyelmes szemlélő – ilyen nem akadt a kórteremben – észrevehette a visszafogott anyagmintát, a vízszintesen körbekörböző meandereket. Odisz ezzel a származását fitogtatta. Ahogyan a fitogtatások általában, ez se jutott el semminemű címzetthez.

Amikor megengedték, hogy föl is keljen, kapott egy kerek állványt, ráakasztotta az infúziót. Az alsó zacseknak nem gyártottak rá helyet, így azt zsebrevágta, de az ápolónő ráripakodott: Térdszélesség!!! Különben visszafolyik, a közlekedő edények elve, hármaska, gimnázium! Odisz vállat vont, az ápolónő adta cukorspárgát a zacskó lyukába dugta, s annál fogva vitte a baljában, míg jobbal tolt a nyikorgó állványt. Indult a folyosóra. Hova, hova? – egy másik ápolónő. Közlekedem, mint edény! – így Odisz. Igyekezett gyors léptekkel kitérni a zord személyzet látóköréből. Szédelgett, de nem törődött vele. Elhaladt a többi kórterem előtt, minden ajtó nyitva. Ezek odabenn tényleg betegek lehetnek, gondolta. Én viszont... járok, tehát vagyok.

Kereste a büfét. Valaha régen, amikor az anyja és az apja két különböző kórházban zárta földi pályafutását, Odisz mindig a büfékben szedte össze magát. Emlekezete szerint az akkori idők kínálatához képest azokban az üvegputokban mindig talált valami ínycsiklandót. Legtöbbször úgynevezett bécsis zsemlet vett. Ám bár az a bécsi sertéshúsból készült, nem borjúból, ahogyan kell. A szocializmusban szinte semmi nem abból készült, és nem is úgy. Spongyát rá. Egy fehérköpenyes asszony jött szembe, kezében üvegballonnal, úgy ölelte, mintha strandlabda volna. Odisz kérdezte, merre, az asszony – akit elsőre csúnyának látott, bibircsók, csomókba ugrott, bordóra festett haj – elmosolyodott, és igen barátságosan: Lemegy a kedves beteg azon a liften, fordul a porta felé, aztán megint balra, máris megérkezett a beugróba', és fogyaszt a kedves beteg, jó étvágyat, válják egészségére! – e mondat alatt megszépült.

Odisz köszönte szépen. Megtartotta magának, hogy nem enni indult, ahhoz túlzottan émiyeg, csak kalandtúrára, mint afféle egészséges ember, aki már nincs ágyhoz kötve. Na jó, lábadozó. Odalenn elvétette a kanyart, intenzív osztályféleségbe jutott, plafonról lógó, áttetsző műanyagfüggönyök vették körül az ágyakat, néhol páros oxigénpalackok álltak, és surrogtak is. Amennyire kivehette, az itteni ápoltak nem voltak öntudatuknál. Sajnálta őket. Furcsállta, hogy senki nem állította meg, félúton visszafordult, kimenekült. Hiába, recehártáján vitte magával azokat a mocsanatlan embereket. Rátalált a büfére, de már annyira szédült, hogy okosabbnak vélte visszabotorkálni az ágyához. Ezúttal a belgyógyászatot keresztezte. Mi lehet a különbség? Belesett a kórtermekbe. Érdekes, ebben a kórházban egyöntetűen a hátukon fekszenek a kedves betegek. Vagy másutt is? Ez a jó testhelyzet a gyógyuláshoz? Netán a kiszívásra? Vagy orvosi utasítás?

Eszébe jutott az apja, aki bármilyen pózban kezdte az éjszakát, előbb-utóbb a hátára hengeredett, és horkolt, mint aki utolsó kétségbeesett lélegzeteit veszi. Odisz félt attól a fuldoklást idéző hrrrrr!-tól. Virrasztott rá eleget a hallban, ahol felnőtt, a lágyan ringó sezlonon, melyben pattogtak a törött epedarugók. Már a kardiológián tolt át száznál is több zörömbölő állványát. Ez zsúfoltabbnak látszott a többi osztálynál, még a folyosón is feküdtek. Nem jó a magyarok szíve, gondolta Odisz. A görögöknek miük nem jó? A nehézparuk. A humorérzékük sem az igazi.

Itt is a többség: háton. Hátra, magyar! – azt nem tudta, mi a helyzet a görögökkel. Agyába ötlött egy régen látott dokumentumfilm, valamelyik afrikai törzs rászokott, hogy oldalra fordulva és könyökölve aludjon, a fejet a tenyérre támasztva, egy arrafelé honos fülbemászó rovar támadásai ellen védekezve. Tűnődött, képes

volna-e aludni e kényelmetlen tartásban, nem omolna-e össze a karja, amikor a gazdája álomba merült. Nincs válasz. Ahhoz ki kéne próbálnia.

Talán azért hátfekvés a jellemző a kórházban, mert érzi az ember, hogy leterítette a betegség, okosabb fölvenni a pózt, amelybe a halottat igazítják a kórboncnokok a temetéshez? Odisz szívesen kiszállt volna önnön gondolatai sajkájából, de nem bírta. A kórházi lét bizonyára óhatatlanul előhívja bennünk a halál árnyát, márpedig szebb a hulla, ha háton merevedik meg. Békésebb. Tulajdonképp hogyan lehet eltemetni azokat, akik – mondjuk – embriópózból kövülnek holtta, bármely okból. Ha nem cselekednek idejében a hullamosók, mit lehet tenni a kinyújtás érdekében? Hát... hamvasztani.

A nagyvizit kellős közepén lépett be a saját kórtermébe. Na, itt a szökevény, dörmögött Menderesz professzor, a sleppje kivárt, még nem tudták biztosan, haragszik vagy viccelődik. Az adjunktus a beteg dossziéjában lapozgatott, aztán: Maga talán rokona annak az Odüsszeuszoknak? Mielőtt Odisz kifundálhatta volna a választ, Menderesz rábrummogta: Egyenes ági! – erre a féltucatnyi orvos és a három medika szervilisen föl kacagott, unisono. Még jó, hogy nem tapsolnak, gondolta Odisz, aki tudta, hogy a prof az orvosok rock zenekarának frontembere, elektromos orgonázik és énekel, Presser Gábort utánozva. Hangfekvése adott, más nem.

Mikor mehetek én már haza? – kérdezte Odisz. Majd ha fagy! – Menderesz. Válat vont: Gondos ápolás esetén három nap, kettő, ha békén hagyunk... talán kegyeskednél végre levetközni, és hanyatt feküdni, hogy megvizsgálhassalak!

A négy szobatárs irigyen pislogott, persze, a protekcióssokkal foglalkoznak, a normál betegek le vannak szarva, pedig a mi esetünk sokkal súlyosabb, mint ezé a hármaskáé. Odisz, sóhajtott a prof kérésére. Sajnálom, az élet igazságtalan, várjatok a sorotokra, kivételesen én vagyok, aki jól fekszik! Kac, kac.

Amikor a prof a többiekkel is végzett – villámgyorsan –, a slepp elvonult. Nyitva hagyták az ajtót. Ezt a szélső ágy gazdája nehezményezte, már többször szóvá tette a huzatot. Becsöngette az ápolónőt, s kérte, legyen olyan drága, csukja be. Ez a nővér már ment volna haza, lejárt a munkaideje, csak a vizitet várta ki. Úgy bevágta, hogy mind az öten összerendeztek. Odisz bámulta a kert platánjainak még kopasz koronáját az ablakon át. Hm, most én is a hátamon fekszem. Nyilván csak azért, mert elől vizsgált a doki. Vagy nem?

Behunyta szemét. Próbálta számba venni mindazokat, akiket aludni látott, apró gyerekkora óta. Mi volt az óvodában? A kinkeserves csendes pihenőkre emlékezett (melyeket ő mindig ébren töltött, csukott szemmel), a pózokra nem. A papa, ő ugye feküdt mindig hanyatt. A mamának valószínűleg az volt a lényeg, hogy minél távolabb legyen a horkoló férjtől, neki háttal, így az ágy szélére húzódott, az oldalára. A húga? – nem tudta fölidézni. Odiszt még óvodáskorában kipaterolták a szülők a gyerekszobából a hallba. De mér? – kérdezte nyafogva. Csak mert a nővér már nagylány! Jó, de akkor mér nem őt külditek a hallba? – erre a szülők sosem adtak választ. Odisz gyerekként félt a sötétben, a hall örökös homálya riasztotta. Az is, hogy átjáró ház, nincs más út az előszobába, a konyhába, s onnan be.

Osztálykirándulások, táborok, menedékházak, emeletes ágyak. Szalutnai V-be terpesztett lábbal, félig háton. Ruzicska hason. Később a gimiben Gróf Kati a Vadása tónál, S-alakban. Totya Aggteleken, mint a kiskutyák.

Az első feleségének az volt az agylövése, hogy csak úgy tud aludni, ha az egyik lábszárát Odisz combján pihenteti. Nehezen szokott hozzá. Eleinte megvárta, míg az asszony álomba merül, aztán óvatosan letolta magáról a percről percre súlyosodó, merev testrészt. Hiába, a felesége ösztönösen visszatornázta, anélkül, hogy föl-
ébredt volna.

A második felesége rendíthetetlen hátonfekvőnek bizonyult, s horkolt, ahogyan a gőzmozdony pöfög. Ő semmijét nem akarta rátenni a férjére. Legalábbis éjnek évadján. Nappal a lelki terheit. Azokat nem tudta úgy lelökni, mint az első asszony lábát.

Most, szinte végszóra, az egyik szobatárs hatalmasat röffentett. Mi a frász, elaludt? Délelőtt? Idáig folyton beszélt! – mire e mondat összeállt Odisz fejében, törölte is gyorsan. Az az ötöske, a nagydumás, hajnali négy tájt kilehelte a lelkét. Ez itt már az utódja, akkor hurcolkodhatott be, amikor Odisz kalandtúrára ment. A régi ötöske hanyatt zárta földi pályafutását. Van kapcsolat e póz és a végjáték között? Talán az utolsó pillanatban föl akarunk nézni a magasba? Ha jó a semmivé válás, mindannyian hívők leszünk, már csak a biztonság kedvéért is?

– Szia.

Az ismerős hangra riadt föl. Elnyomta a buzgóság? Igen. Bejött hozzá a drága nő, akit csak három hete ismert meg. Odisz nem számított rá, kérte szeretteit és barátait, ne fáradjanak a látogatásával, ő olyan, mint a farkas, félrehúzódik a bajával. Ez az édes kis nő mégis itt termett. Odisz – várakozásával ellentétben – örült neki.

– Szép a pizsamád! – a nő.

Több szóra nem volt szükségük. Odisz megnyomta a gombot, az ágy támlája zümmögve fölemelkedett. A drága nő odacsüccsent a foltos egészségügyi lepedőre. Fogták egymás kezét. Ezt a pizsamát a kórházba vette magának, s a görög minta, a meander kedvéért választotta. Odahaza pólóban és alsógyatyában töltötte éjszakáit.

A drága nő egyébként hason alszik, lábát maga alá húzva, medvemód, annyira összehúzva magát, mintha csak a lehető legkisebb helyet akarná elfoglalni a világból. Ráadásul következetesen a feje búbjáig húzza a paplant. Csoda, hogy kap elég levegőt. Ez van olyan kényelmetlen, mint a könyökölve alvás.

A görög származású férfi elérkezettnek látta az időt, hogy megkérdezze, mi szüksége a nőnek arra, hogy takaró fedje az arcát éjjelenként. A nő szabódott, nem akart válaszolni. Végül csak kibökte, néhány zavart félmondatban. A szülei borzalmas házasságban éltek, még este későn is marakodtak, ordítózva, csapkodva. Ezt nem akarta hallani. Aztán így maradt.

Istenem... – Odisz mindenre számított, csak erre nem. Átölelte, s ringatta picit, ahogyan kicsi gyereket szoktak. Vagy ahogyan a hajókat hintáztatják könnyű hullámok.

Odisznak a hullámról eszébe jutott a meander. Ami a görögök számára az örök élet jelképe. A nő ezt valószínűleg nem tudja, egyszer majd büszkén elmagyarázhatja neki. Mint férfi, úgymint szereti tanítani a... gyöngébbet. (Kisebbet? Butábbat?) A szögletes minta egy folyó ilyesféle kanyarulatáról kapta a nevét. A Maiandrosz poétikus fekvésű tájat szel át, s Milétosznál ömlik a tengerbe.